

Dit verhaal gaat over een klein stukje uit het leven van Catharina de Langen van Kooij, geboren in 1932.

Zij is de tweede dochter van Jan van Kooij , 1908- 1994, en Anthonia de Jager, 1908-1995, beiden afkomstig uit Capelle aan den IJssel.

Het speelt zich af in de tweede wereldoorlog en daarvan het laatste deel, de hongerwinter.

Het gezin, dat in die tijd uit de ouders en vijf kinderen bestond, woonde in de Alexanderstraat, in de Oude Plaats.

Zoals bij iedereen in die afschuwelijke tijd, was er een groot gebrek aan voedsel, kleding en hout of kolen om het huis nog een beetje warm te houden.

Het vroom en het sneeuwde nog in Maart!

Vader Jan was ondergedoken om niet in Duitsland te hoeven werken en moeder zat radeloos thuis met 5 jonge kinderen.

Daarom besloot ze zelf op pad te gaan.

Ze nam haar dochtertje Tiny mee, die was toen twaalf jaar. En er sloot zich een buurvrouw bij haar aan.

Haar oudste van dertien zorgde voor het gezin dat achterbleef.

Ze had nog wat borstels en bezems als ruilmateriaal.

Voor onderweg deed zij een paar boterhammen in een koffertje.

Tiny vertelt:

“In maart, heel vroeg in de morgen, toen het nog donker was, zijn we vertrokken.

We hadden een kleine handkar bij ons, om de spullen op te leggen die we bij de boeren zouden krijgen.

Het was koud, het vroom, er lag nog sneeuw, en ik liep op klompen.

Bij Gouda kwamen we drie half verhongerde kinderen tegen, die vroegen of we iets te eten hadden. Moeder haalde voor ieder een boterham uit haar koffertje. De buurvrouw protesteerde, maar moeder zei, wij hebben nog iets, zij hebben niets!

Ik kan me eigenlijk niet goed meer herinneren hoe het was, we liepen en liepen maar, er waren ook andere mensen op pad.

Laat in de avond kwamen we in Utrecht aan.

We kregen een slaapplek in een klooster. Daar waren zalen ingericht met bedden, speciaal voor de mensen die daar langs kwamen, op zoek naar eten.

Uitgeput ben ik daar in slaap gevallen.

Toen was er opeens herrie en heen en weer geloop, er was iemand ziek geworden.

Tot mijn grote schrik bleek het mijn moeder te zijn!

Ze was zwanger, maar dat wist ik niet. Dat wist je vroeger nooit, moeders droegen vormeloze schorten, je zag het niet en er werd niet over gesproken.

Misschien wist ze zelf wel niet eens dat ze zwanger was.

Ze moest naar het ziekenhuis, want ze was gaan vloeien.

Bij gebrek aan ander vervoer werd ze op een handkar gelegd, er zat een soort huid overheen, alleen haar voeten staken eruit.

Dat beeld ben ik nooit meer kwijtgeraakt, die kar waar moeders voeten uit staken, vreselijk vond ik dat.

Daar stond ik dan, bang, met een buurvrouw die ik nauwelijks kende, en die ik ook niet zo aardig vond. Het klikte niet erg tussen ons.

We gaan naar huis, zei ze, maar dat wilde ik niet.

Ik voelde me heel verantwoordelijk, dan kwam ik terug zonder eten voor mijn broertjes en zusjes, ik wilde verder!
Ik had natuurlijk geen idee van wat me te wachten stond.

We zijn verder gelopen in de richting van Otterloo.

Onderweg kwamen we mensen tegen die in elkaar gezakt waren en op straat lagen.
Regelmatig hoorden we schieten, dan moesten we plat op de grond in de berm gaan liggen.
Vooral vlak bij spoorlijnen en stations was het gevaarlijk, daar schoten de Engelsen op de Duitsers.

Ik heb eens bijna een handgranaat opgeraapt, omdat ik dacht dat het iets anders was. Toen er mensen die het zagen begonnen te gillen heb ik het gelukkig niet gedaan.

Voor de nacht moesten we een onderdak zoeken, soms sliepen we bij een boer in het hooi.
Sommige gemeentes hadden slaappleatsen ingericht voor voorbij trekkende mensen, er waren er heel wat op pad.

Soms sliepen we in een school.

Eenmaal in een kippenhok waar een potkacheltje brandde, heerlijk om je aan te warmen.
Soms kregen we ergens iets te eten, ook wel eens vieze, overgebleven prakjes van de kinderen met de neuspeuters er nog in, en hoewel ik honger had kon ik die toch niet door mijn keel krijgen.

Eens, het was op een zaterdag, liepen we ergens door een zandverstuiving, we zochten onderdak en vonden het niet.

Toen heb ik zo gehuild, ik moest aan mijn moeder in het ziekenhuis denken en aan thuis, ik was dood ongelukkig.

Het was al heel laat toen we toch een boer vonden waar we in het hooi mochten.

We kregen er ook heel goed eten. Maar dat was ik niet meer gewend, dus ik werd er ziek van!

We hadden natuurlijk geen schone kleren bij ons, we stonken en zaten onder de luizen!

Vanaf Utrecht hadden we dertien dagen gelopen toen we bij Renkum de Rijn over gingen, met de pont.

Dat mocht eigenlijk niet, de ponten voeren alleen voor de Duitsers, voor wagens met voorraad. We zaten half verborgen onder een paard-en-wagen, we hadden gewacht tot het wisselen van de militaire wacht, en het lukte!

We sliepen die avond bij een onderwijzersgezin, heel lieve mensen.

Ik geloof dat de buurvrouw daar later nog contact mee gehouden heeft.

Toen gingen we naar de boeren om eten te ruilen voor borstels en bezems, dat wil zeggen, ik werd er opuit gestuurd, de buurvrouw ging achter een boom staan.

Ze rekende erop dat ze eerder een meisje van twaalf iets zouden geven dan aan haar.

We kwamen mensen tegen uit Capelle-West, die waren op de terugweg, op de fiets.

We hebben gevraagd of ze langs ons huis wilden gaan om te zeggen dat wij ook snel naar huis kwamen, en dat moeder in het ziekenhuis lag.

Ongeveer vijf dagen hebben we daar rondgetrokken .

De boeren waren niet allemaal aardig, soms werd ik weg gescholden, of met heel weinig afgescheept.

Ik weet het allemaal niet meer zo goed, het is lang geleden, het loopt door elkaar in mijn hoofd, de kou, het eindeloze lopen, al die mensen!

Maar we hadden toch aardig wat op ons handkarretje liggen.

Toen moesten we terug over het water.

Daar stonden we bij de pont met een handkar met eten.

Er stond ook een paard-en-wagen.

Die man zei, stop je spullen maar bij mij onder de zitting, anders pakken de moffen het af. Aan de overkant neem je het dan weer over.

Dat was een kwestie van vertrouwen, maar we hadden geen keus. Hij ging als eerste op de pont, toen wij met een lege handkar.

Eerst mochten we niet mee, maar de buurvrouw zei dat ik ziek was en naar huis moest.

Er was een aardige Duitser die medelijden kreeg en toen mochten we op de pont.

Aan de overkant was het even spannend, hij was een stuk doorgereden, maar stond toch op ons te wachten.

We namen alles over en toen begon de lange wandeling naar Utrecht, want ik wilde natuurlijk naar het ziekenhuis!

Daar lag moeder nog, ze mocht nog niet naar huis, maar ze was blij ons te zien, en ze was nog steeds zwanger!

En verder ging onze tocht op weg naar huis.

Lopen, lopen, lopen....

Toen we vlak bij Gouda waren kwamen ons twee mannen op de fiets tegemoed, het waren mijn vader en de buurman!

Ik ben nog nooit zo blij geweest bij het zien van mijn vader, en ik had zo veel te vertellen.

En ook te laten zien wat we meebrachten aan eten.

Bij tante Han in Gouda hebben we ons gewassen en zo veel mogelijk van de luizen ontdaan.

Zelfs mijn vader kreeg ze!

Hij begeleidde ons naar huis, af en toe mocht ik een stukje fietsen.

Triomfantelijk kwamen we in de Alexanderstraat aan, iedereen kwam kijken!

Toen moest alles verdeeld worden tussen mij en de buurvrouw.

Maar dat ging niet eerlijk!

We hadden tarwe, aardappels en brood.

Het meeste had ik opgehaald en de borstels en bezems waar we mee ruilden waren ook van mij, zij had niets meegenomen.

Bovendien had zij een man en een zoon thuis, ze waren met z'n drieën, en ik had behalve mijn ouders nog vier broertjes en zusjes, wij waren met z'n zevenen!

Ik was boos toen zij het meeste nam en ik liet dat ook goed horen, maar er werd niet geluisterd, ik was maar een meisje van twaalf!!

Ik weet nog dat ik samen met mijn zus een groot roggebrood doormidden zaagde met een trekzaag, buiten, op het plaatsje, want zij moest de helft hebben.

De buurvrouw heb ik nooit meer aangekeken”.

Dat was het verhaal van Tiny.

Hoe ging het verder met haar moeder?

Moeder van Kooij mocht weer naar huis, als ze heel kalm aan zou doen.

Er was geen vervoer, hoe moest dat nou?

Haar jongere zus Lena wist raad.

Ze wist aan een fiets met echte luchtbanden te komen, en fietste naar Utrecht.

En daarna terug, met haar zwangere zus achterop!

Toen was zij ook weer thuis.

Ze was in verwachting van een tweeling en mocht zich beslist niet inspannen.

Dat viel niet mee, met nog vijf jonge kinderen om voor te zorgen.

Gelukkig was de oorlog snel voorbij, de spanning viel weg, maar er was nog aan alles gebrek. De baby's hadden kleertjes nodig, en luiers, en lakentjes, gelukkig kreeg ze een pakket van de HARK. (Hulp Aktie Rode Kruis).

Omdat ze heel handig was maakte ze daar van alles van, zelfs nog kleren voor haar andere kinderen!

Voor onderzoek moest ze vaak naar dr. Hooimeyer, aan de Avenue Concordia in Rotterdam, dat was een eind lopen! Haar zus Lena liep met haar mee om haar gezelschap te houden. Ze kreeg dikke, jeukende benen, die haar kinderen om de beurt met een borstel onder handen namen.

Ze werd opgenomen in Bethesda, het oude ziekenhuis aan de Oostmaaslaan in Rotterdam voor de geboorte van de tweeling, want dat zou zonder hulp niet lukken.

Gelukkig was er toen iemand die haar met de auto erheen bracht.

Op vijftien augustus 1945 werd in dat ziekenhuis de tweeling geboren, twee jongetjes.

Donald en Reginald.

Donald moest eigenlijk Ronald zijn, maar van de zenuwen had Jan van Kooij dat bij het aangeven verkeerd gezegd!

Ren en Ron werden ze genoemd.

Toen moest de trotse vader zelf iedere keer een eind lopen, als hij zijn vrouw en de kleintjes wilde bezoeken!!

Opgetekend door Wil van Kooij-Seinstra. Maart 2012